

DEVIZNE REZERVE
ZAHODNE NEMČIJE

Ker že več let po vrsti uspešno konkurira drugim razvitim državam zahoda, posebno pa Angliji in svojim partnerjem v OEEC Franciji in Italiji, je Zahodna Nemčija nakopičila velike rezerve deviz. Če računamo rezerve in dolgotrajna tujih držav, je Zahodna Nemčija ob koncu lanskega leta imela suficit v višini 17,3 milijarde mark, od tega pa nad 5,5 v zlatu in drugih devizah.

Positivno bilanco v zunanjetrgovinskih odnosih štejejo za siguren znak ekonomskega napredka in prosperitete. Kljub temu pa pravijo Nemci, da jim tako velik suficit ni zaželen. To je tudi razumljivo. Tega presežka ni mogoče zmanjšati z normalnim trgovinskim poslovanjem, najvažnejši nemški partnerji pa so tako zadolženi, da sta postala nadaljnja redna zamenjava oziroma nemški uvoz problem.

Zelja, da bi se osvobodili pritiska svojih deviznih presežkov, je vplivala vsekakor na določene aranžmaje, ki sta jih v zadnjem času sklenili Anglija in Francija z Nemčijo. To je predvsem sporazum o finansiranju in zgraditvi Mozelskega prekopa, na sporazum o vzdrževanju britanskih čet v Nemčiji ter končno sporazum o sodelovanju Nemčije pri finansiranju investicij v francoskih kolonijah.

Mislijo, da bo Zahodna Nemčija zaradi zmanjšanja deviznega suficita še bolj liberalizirala svoj uvoz in raztegnila zmanjšanje oziroma odpravo carinskih pregraj z industrijskih izdelkov tudi na kmetijske pridelke. Razen tega bo Nemčija verjetno povečala svoje investicije v nerazvitih državah, ki so v odvisnem položaju do držav nemških dolžnic.

TRGOVINA ZSSR —
ZAHODNA NEMČIJA

Trgovinski odnosi med ZSSR in Nemčijo so bili pred vojno, posebno pa v tridesetih letih zelo razviti in razvejani. Tako je leta 1931 ZSSR sodelovala pri izvozu Nemčije s skoraj 11 odstotki (okrog 760 milijonov RM). ZSSR je bila ena izmed največjih uvoznice nemških strojev, ker so iz Nemčije uvoženi stroji predstavljali devet desetih vsega sovjetskega uvoza strojev in opreme.

Trgovinske vezi med ZSSR in Zahodno Nemčijo niso po vojni nikoli dosegle intenzitete, kakršno so imele pred dvajsetimi leti. Problem politične razdelitve Nemčije oziroma združitve, ki je nastal zaradi razdeljenosti velikih sil na bloke, je usmeril zunanjo trgovino Zahodne Nemčije v zahodni smeri.

Po normaliziranju odnosov med ZSSR in Zahodno Nemčijo je prišlo tudi do določene krepitve trgovinske izmenjave. Leta 1954 so vse vzhodne države sodelovale v nemškem izvozu s 4,8 %, pri uvozu pa s 3,9 odstotka. Velik del tega, in sicer okrog 30 odstotkov, odpade na trgovino s Sovjetsko zvezo. Vzajemna zamenjava med tema dvema državama je leta 1955 znašala 253 milijonov mark, v letu 1956 pa se je podvojila in dosegla skoro 500 milijonov.

Nemčija uvaža iz Sovjetske zveze pred-

vsem surovine, 52 odstotkov njenega izvoza pa predstavlja investicijski material, med tem ko je 40 odstotkov polizdelkov.

Ker so se prejšnje vezi in vzajemni gospodarski odnosi v temeljni spremenili, je sklenitev redne trgovinske pogodbe politični problem, ki je skoraj izključno odvisen od tega, kako se bodo naprej razvijali politični odnosi med tema dvema državama.

Če sodimo po zadnjih dogodkih, sta vladi ZSSR in Zahodne Nemčije pripravljene izboljšati medsebojne odnose tako na političnem kakor na gospodarskem področju, tako da lahko pričakujemo pogajanja, ki bi se eventualno končala s sklenitvijo redne trgovinske pogodbe. S tem bi bila odstranjena še ena izmed anomalij sedanjih političnih meddržavnih odnosov v Evropi.

PROIZVODNJA PREMOMA
v Evropi

Proizvodnja premoga je v Evropi (brez ZSSR) dosegla lani rekordno količino 622 milijonov ton, medtem ko je znašala v letu 1955 616 milijonov ton. Čeprav je bila lani proizvodnja premoga v evropskih državah večja kakor katerokoli drugo leto, je povečanje v primerjavi s prejšnjim letom skoraj neznamno, v vsakem primeru pa nezadostno. O tem pričča dejstvo, da so bile evropske države tudi lani prisiljene za kritje svojih potreb uvažati ameriški premog, katerega cena okrog 30 dolarjev za tona je precej visoka. Uvoz ameriškega premoga se je povečal od 24,7 milijona ton v letu 1955 na 38,4 milijona ton v letu 1956. Največji uvoznik ameriškega premoga je bila Zahodna Nemčija, ki je uvozila 11,6 milijona ton.

Proizvodnja premoga je znašala lani v Jugoslaviji 17,1 milijona ton. Čeprav je bil v primerjavi s predlanskim letom dosežen porast proizvodnje v višini skoraj dveh milijonov ton, ker smo leta 1955 nakopali 15,2 milijona ton, niso nakopane količine zadostovale za kritje potreb potrošnje premoga. Zato smo lani po podatkih Zveznega zavoda za statistiko uvozili v Jugoslavijo okrog 1,4 milijona ton premoga, od te količine pa odpade več kakor milijon ton na črni premog.

Davki na dobičke in luksuzno
blago v Indiji

Ob koncu lanskega leta je opozicija v indijskem parlamentu ostro napadla vladno davčno politiko. Neposredni povod in predmet napada je bil predlog zakona o dopolnilnih davkih, ki ga je vlada predložila parlamentu. Dopolnilni davki, ki jih je določal osnutek tega zakona, naj bi služili zagotovitvi sredstev za finansiranje investicij drugega petletnega plana. Opozicija je osnutek napadla kot poskus paraliziranja zasebnega sektorja.

Za tem spopadom tiči eden izmed zelo občutljivih problemov indijskega gospodarskega planiranja oziroma razvoja. Kakor je znano, je drugi petletni plan določil obsežne investicijske naložbe, ki so ob sprejetju plana znašale 48 milijard rupij. Del teh investicij v znesku 8,5 milijarde rupij je vlada hotela zagotoviti z uvedbo dopolnilnih davkov. Razen tega je planirala, da izvrši v petletnem planu deficitarno investiranje (brez finančnega ali

blagovnega pokritja) v vrednosti 12 milijard rupij. Potem ko so v l. 1956, dejansko v prvem letu drugega petletnega plana, izvršili največji skok v deficitarnem investiranju, ki je znašalo 3,9 milijarde rupij, je prišlo do precej naglega dviga cen. Zato in pa zaradi višjih cen na svetovnem tržišču se je dvignil znesek za investicije potrebnih sredstev (ki jih je treba vložiti v razne objekte, določene s petletnim planom) na 53 milijard rupij, torej za pet milijard več, kakor je znašal prvotno določeni znesek. Tako veliko povečanje investicij je zaostriło problem finančnih virov za uresničanje planiranih nalog, ker so možnosti indijskega gospodarstva nezadostne. Ker je program inozemskih kreditov prav tako obsežen, se je pojavilo vprašanje zagotovitve dopolnilnih sredstev prav iz notranjih virov.

Da bi rešila ta problem, je vlada sklenila, da planirano dopolnilno obdavenje razširi tako, da bi razen določenih 8,5 milijarde rupij po tej poti dobila še 3,5 milijarde rupij. Preostali znesek 1,5 milijarde rupij, ki je potreben za kritje razlike med planiranim in sedanjim zneskom investicij, namerava zagotoviti z dopolnilnimi krediti v inozemstvu.

Prvi korak v izvajanju te politike je bila uvedba davka na dobičke, nepremičnine in luksuzno blago, ki naj v l. 1957 zagotovi milijardo dopolnilnih sredstev za investicije. Ta predlog je bil prednet napada predstavnikov zasebnega veletrgovine in industrije, o katerem smo govorili v začetku tega članka.

Sicer pa namerava vlada razen dopolnilnih davkov podvzeti še druge ukrepe za stabilizacijo cen, da bi vnaprej ne prihajalo do povečanja sredstev, ki so potrebna za ostvaritev planiranih investicij. Razen drugega računajo z vrsto ukrepov za stimuliranje izvoza s hkratno zelo resno omejitvijo uvoza luksuznega in vsakega drugega blaga, ki ni važno za izpolnitev nalog, ki jih je določil petletni plan (omejen je bil celo uvoz nekaterih strojev za predelovalno industrijo). Razen tega računajo z možnostjo razpisa notranjega posojila in široko organizirano akcijo za večje varčevanje. K stabiliziranju cen na notranjem tržišču bo vsekakor prispeval tudi odlok vlade, da zmanjša planirano deficitarno finansiranje investicij v petletnem razdobju od 12 na 8 milijard.

Stavke na Norveškem

Lani je prišlo na Norveškem večkrat do večjih ali manjših stavk. Te stavke so bile pretežno rezultat nesoglasij med delodajalci in delavskim sindikatom glede zahteve delavcev po povečanju plač zaradi stalnega naraščanja življenjskih stroškov. Računajo, da je bilo zaradi stavk v prvih desetih mesecih lani izgubljenih okrog 800.000 delovnih dni. Sredi lanskega leta se je končala stavka gradbenih delavcev, ki jo štejejo za najbolj dolgo od leta 1939 naprej.

Rahe' porast brezposelnosti
na Danskem

Na Danskem so lani zaznamovali določen zastoj v tempu povečevanja industrijske proizvodnje in poslovne aktivnosti sploh. O tem govori tudi rahel porast brezposelnosti. Ob koncu lanskega leta je bilo na Danskem 70 do 75 tisoč brezposelnih ali okrog 11 odstotkov skupnega števila zaposlenih oseb.